

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

PSYKOLOGIAN LAITOS

Pvm 23.4.2026

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA: VANHEMPI

1. Tutkimus *Vanhemmuuden Navigaattori* ja pyyntö osallistua tutkimukseen

Sinua pyydetään mukaan tutkimukseen *Vanhemmuuden Navigaattori*, jossa osallistut

JOKO

1) laajaan sähköiseen kartoituskyselyyn liittyen erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempien saamaan tukeen ja toiveisiin

TAI

2) tutkimukseen, jossa osallistut yhteensä 7 tapaamisesta koostuvaan ryhmätoimintaan. Lisäksi osallistut infotilaisuuteen ennen ryhmän alkua.

Tutkimus tehdään yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin, Kauhajoen kaupungin, Tukena-säätiön, VERSO Kuntoutus Oy:n ja Karolinska Instituutin kanssa.

Mikäli osallistut kartoituskyselyyn, vastaat nimettömänä taustaasi koskeviin kysymyksiin (ikä, sukupuoli, koulutustausta, asuinpaikka, työtilanne, vapaa-aika, erityistä tukea saavien lasten määrä, mahdolliset toimintarajoitteet, saamasi tuki sekä kyselyvastauksiin, jotka koskevat ajatuksiasi ja vointiasi (kokemustasi stressistä ja uupumuksesta). Kyselyyn vastaaminen kestää n. 20 minuuttia.

Mikäli osallistut ryhmätoimintaan, sinua haastatellaan henkilökohtaisesti, jotta soveltuvuutesi ryhmätoimintaan voidaan varmistaa ennen ryhmän aloittamista ja täytät henkilökohtaisesti kyselyitä ryhmän aikana. Täytät kyselyt ennen ryhmätapaamisten alkamista ja viimeisen ryhmätapaamisen jälkeen sekä 4 kk intervention päätyttyä. Kyselyissä vastaat taustaasi koskeviin kysymyksiin (ikä, sukupuoli, koulutustausta, asuinpaikka, työtilanne, erityistä tukea saavien lasten määrä, mahdolliset toimintarajoitteet, saamasi tuki) sekä kysymyksiin, jotka koskevat vointiasi, ajatuksiasi, tunteitasi, mielipiteitäsi ja kokemuksiasi ryhmästä. Kyselyn täyttämiseen varataan n. 45–60 minuuttia. Ryhmätapaamisia on 7 (6 varsinaista tapaamista + yksi jatkotapaaminen) ja kutakin ryhmää ohjaa kaksi sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilaista. Kukin ryhmäkerta on kestoltaan 2h 15 min (kerrat 1,2,4,6) ja 4h 30 min (kerrat 2 ja 5). Jatkotapaaminen pidetään n. 4 kk ryhmän päättymisestä ja se on kestoltaan 2 tuntia. Ryhmissä keskustellaan elämäntilanteestasi, voimavaroistasi, toiminnastasi ja vahvistetaan hyvinvointiasi lisääviä taitoja. Tutkimuksen aktiivinen kesto on kohdallasi n. 3 kk, minkä jälkeen täytät seurantakyselyt 4 kuukauden kuluttua ryhmäsi päättymisestä. Lisäksi pieni joukko vapaaehtoisia ryhmätoimintaan osallistuvia vanhempia haastatellaan ryhmään liittyvien kokemusten tutkimiseksi. Haastattelut äänitetään.

Sinua pyydetään tutkimukseen, koska kuulut tutkimuksen kohderyhmään ja täytät tutkimuskriteerit (ks. seuraava sivu). Mikäli haluat kysyä kriteereistä tarkemmin, voit olla yhteydessä tutkijoihin (ks. Lisätiedot kohta 12).

Kartoituskyselyyn osallistuville kriteerit ovat:

- olet 0–17- vuotiaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen vanhempi,
- koet stressiä, alakuloa tai muuta kuormitusta arjessa (riittämättömyyden tunteita, mielialan laskua, vaikeuksia vastata odotuksiin ja vaatimuksiin tai konflikteja lapsen tai ympäristön kanssa)

Ryhmään osallistuville kriteerit ovat:

- olet 0–17- vuotiaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen vanhempi,
- koet stressiä, alakuloa tai muuta kuormitusta arjessa (riittämättömyyden tunteita, mielialan laskua, vaikeuksia vastata odotuksiin ja vaatimuksiin tai konflikteja lapsen tai ympäristön kanssa)
- sinulla on riittävä suomen kielen taito, jotta kykenet seuraamaan ja ymmärtämään ryhmän sisältöä - sinulla on mahdollisuus osallistua kaikkiin ryhmätapaamisiin
- sinulla ei ole muuta säännöllistä psykologista hoitoa tai psykoterapiaa

Poissulkukriteerinä ryhmään on vanhemman vakavasti epävakaa psyykkinen tai sosiaalinen tilanne, jolloin ryhmään osallistuminen ei ole mahdollista (esim. vaikea masennus, itsetuhoisuus, mania tai psykoosi, akuutti kriisitilanne (esim. kodittomuus tai muu vakava elämäntilanne). Lisäksi poissulkukriteerinä on heikentynyt toimintakyky (vanhemman toimintakyky ei ryhmänohjaajien arvion perusteella riitä osallistumaan ryhmätoimintaan).

Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja siihen osallistumista. Liitteessä on kerrottu henkilötietojesi käsittelystä.

Tutkimuksen kartoituskyselyyn ja ryhmään osallistuu yhteensä n. 400–420 suomalaista erityistä tukea tarvitsevan lapsen vanhempaa.

Tämä on seurantatutkimus. Kun teemme seurantakyselyn 4 kk kuluttua ryhmän päättymisestä, sinuun otetaan myöhemmin yhteyttä, jos et peruuta osallistumissuostumustasi tutkimukseen.

Kouluttajat ja ryhmänohjaajat perehdytetään tutkimukseen yksityiskohtaisesti osana tutkimusta.

2. Vapaaehtoisuus

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisen tai peruuttaa jo antamasi suostumuksen syytä ilmoittamatta milloin tahansa tutkimuksen aikana. Jos haluat, voit myös viedä käynnissä olevan ryhmän loppuun saakka, vaikka haluaisit keskeyttää itse tutkimuksen. Tästä ei aiheudu sinulle kielteisiä seurauksia.

Keskeyttäessäsi tutkimukseen osallistumisesi tai peruuttaessasi antamasi suostumuksen sinusta siihen mennessä kerättyjä henkilötietoja ja muita tietoja käytetään osana tutkimusaineistoa, kun se on välttämätöntä tutkimustulosten varmistamiseksi.

3. Tutkimuksen kulku

Tutkimuksiin haetaan yhteensä n. 400–420 vanhempaa.

Kartoituskysely: Osallistut joko sähköiseen nimettömään kartoituskyselyyn syksyn 2026 aikana (n. 300 vanhempaa)

TAI

Ryhmätoimintaan liittyvä tutkimus: Vanhemmille, jotka ovat Pirkanmaan hyvinvointialueen, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin, Kauhajoen kaupungin asiakkaita tai asuvat kyseisillä alueilla tarjotaan mahdollisuus osallistua hyväksymis- ja omistautumisterapian menetelmiin pohjautuvaan ryhmätoimintaan, joka koostuu 6 ryhmätapaamisesta ja yhdestä jatkotapaamisesta (n. 100–120 vanhempaa). Vanhemmat täyttävät kyselylomakkeet juuri ennen ryhmän alkua infotilaisuuden yhteydessä, 6. ryhmäkerran jälkeen ja booster-tapaamisen yhteydessä. Sinulta kerätään taustatiedot ja kyselyt sähköisillä itsearviointilomakkeilla.

Kyselyvastausaineisto ja pieneltä joukolta kerättävää haastatteluääniteaineisto tallennetaan ja käsitellään tietoturvasääntöjen mukaisesti. Kyselyistä poistetaan suorat tunnistetiedot, kun ne tallennetaan käsiteltäväksi ja analysoidavaksi. Haastatteluääniteaineisto tallennetaan Jyväskylän yliopiston omalla äänitysohjelmalla suojatulle verkkoalustalle. Äänite muutetaan kirjalliseen muotoon ja siitä poistetaan tunnistetiedot ennen haastatteluaineiston analysoimista. Kaikki aineistot tallennetaan Jyväskylän yliopiston ylläpitämille verkkoalustoille ja ne on suojattu Jyväskylän yliopiston käyttäjätunnuksella ja salasalla. Tietojesi käsittelyä on kuvattu myös liitteessä (tietosuojailmoitus).

4. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat hyödyt

Saat ryhmässä tietoa omasta hyvinvoinnistasi ja vahvistat omia hyvinvointitaitojasi. Näin voit omalta osaltasi olla vaikuttamassa erityislasten vanhempia hyödyttävään tutkimukseen ja lisätä tietoisuutta heidän tilanteestaan.

5. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat riskit, haitat ja epämurkavuudet sekä niihin varautuminen

Sinulle ei aiheudu tutkimuksesta fyysisiä tai psyykkisiä haittoja tai riskejä. Kyselyissä ja keskusteluissa voi kuitenkin esiintyä kysymyksiä tai aiheita, jotka voivat aiheuttaa epämurkavia tuntemuksia. Saatat kokea joidenkin kyselyjen aiheet raskaiksi, kuten omaan vointiin ja tilanteeseen liittyvät tai lapsen vointiin liittyvät kysymykset. Mikäli koet, että kysely kuormittaa sinua, voit kääntyä vastaavan tutkijan puoleen (Katariina Keinonen, 050 340 7215, ks. kohta 12. Lisätiedot).

Jos osallistut ryhmään, sinulla on myös mahdollisuus ilmoittaa kaikista epämiellyttävistä tai kuormittavista tilanteista tai kokemuksista tutkimuksen aikana. Voit kuormittavissa tilanteissa aina kääntyä ryhmänohjaajan puoleen, sillä ohjaajat ovat koulutettuja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, joilla on kokemusta vanhempien tukemisesta. Ryhmissä korostetaan turvallisuutta, vapaaehtoisuutta ja itsemäärätuntoa, joten voit milloin tahansa jättäytyä pois yksittäisestä harjoituksesta tai keskustelusta.

Tutkimukseen osallistuminen ei vaikuta kielteisesti jokapäiväiseen elämääsi. Mikäli osallistut ryhmätoimintaan, on tutkimuksen onnistumisen kannalta toivottavaa, että sitoudut ryhmätoimintaan ja osallistut kaikkiin ryhmätapaamisiin.

On mahdollista, että tutkimukseen ilmoittautuu vanhempia, joilla on riski vahingoittaa itseään tai muuten erittäin vaikea elämäntilanne. Näitä tilanteita varten noudatetaan seuraavaa menettelyä: Jos tutkija tai ryhmänohjaaja havaitsee haastattelun tai arviointilomakkeiden perusteella asiakkaalla itseään vahingoittavaa käyttäytymistä, vakavaa masennusta tai runsaasti psykologisia oireita, toimitaan sen jälkeen seuraavasti: tutkijat neuvottelevat tilanteesta välittömästi tutkimuksesta vastaavan henkilön kanssa (psykologi, psykoterapeutti Katariina Keinonen), joka yhdessä tutkimusryhmän ja ryhmänohjaajan kanssa arvioi tilanteen. Tarvittaessa tutkittavaan otetaan yhteyttä tai ohjataan hoitoon julkiseen terveydenhuoltoon. Myös ne tutkittavat, joiden kohdalla annettu interventio ei tutkimustulosten tai oman arvion mukaan ole riittävä, ohjataan jatkohoitoon. Edellä kuvattua menettelyä noudatetaan koko tutkimusjakson ajan.

Mikäli ryhmänohjaajilla tai tutkijoilla (tai vanhemmalla) herää huoli lapsesta, toimitaan seuraavasti: Mikäli ryhmänohjaajalle herää huoli lapsen voinnista haastattelussa tai ryhmätoiminnan aikana tai tutkijalle vanhemman täyttämien kyselyjen perusteella, ryhmänohjaaja vastaavan tutkijan kanssa arvioi

onko tarve lastensuojeluilmoituksen tekemiseen vai riittääkö ohjaaminen palveluiden piiriin. Tilanne käydään läpi vanhemman kanssa ja ryhmänohjaaja varmistaa, että vanhempi hakee apua omaan tai lapsen tilanteeseen, mikäli perhe ei ole jo palveluiden piirissä. Vanhempi ohjataan hyvinvointialueella jo olevaan hoito/asiakkuuskontaktiin tai vanhempaa avustetaan ottamaan yhteyttä hyvinvointialueen asiakasohjaukseen tarpeen mukaisten palveluiden käynnistämiseksi. Hoitotahot, joihin vanhempi ohjataan ryhmänohjaajan arvion perusteella ja hyvinvointialueesta riippuen: Ensiapu, akuutin psykiatrian päivystys, sosiaalipäivystys, lastensuojeluilmoitus, huoli-ilmoitus vanhemmasta, vammaispalvelut, oma hoitokontakti. Jos tilanne on akuutti, ryhmänohjaajan velvollisuus on tehdä lastensuojeluilmoitus tai huoli-ilmoitus sosiaalipalveluille tai ottaa yhteys sosiaalipäivystykseen.

6. Tutkittavien vakuutusturva

Jyväskylän yliopiston tutkimuksiin osallistuvat tutkittavat on vakuutettu tutkimuksen ajan ulkoisen syynt aiheuttamien tapaturmien, vahinkojen ja vammojen varalta. Tapaturmavakuutus on voimassa tutkimuksissa ja niihin välittömästi liittyvillä matkoilla.

Jyväskylän yliopiston vakuutukset korvaavat etänä suoritettavissa tutkimuksissa ainoastaan sellaiset vahingot, jotka liittyvät suoraan annettuun tutkimustehtävään ja jotka ovat sattuneet varsinaisen ohjeistetun tutkimustehtävän aikana. Vakuutus ei korvaa taukojen aikana sattuneita vahinkoja. Jyväskylän yliopiston vakuutukset eivät ole voimassa etänä suoritettavissa tutkimuksissa, jos tutkittavan kotikunta ei ole Suomessa.

7. Osallistumispalkkiot ja korvaukset tutkittavalle

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

8. Tutkimuksen rahoitus

Tutkimukseen ei ole saatu vielä rahoitusta. Mikäli tutkimukseen saadaan rahoitusta, rahoittaja ei osallistu tutkimuksen suorittamiseen eikä saa tutkimuksesta yksityiskohtaisia, yksilöityjä tietoja kenenkään tutkittavan kohdalta.

9. Sidonnaisuudet

Tutkimuksella tai tutkijoilla ei ole sellaisia sidonnaisuuksia, jotka voisivat vaikuttaa tutkimuksen riippumattomuuteen.

10. Tutkimustulokset ja niistä tiedottaminen

Tutkimuksesta valmistuu tieteellisiä julkaisuja sekä konferenssi- ja seminaariesityksiä. Tutkimuksen pohjalta laaditaan myös käsikirja erityistä tukea saavien lasten vanhempien parissa työskentelyyn.

Sinulla on halutessasi mahdollisuus saada tietoa tutkimuksen lopputuloksesta ja muista tutkimustuloksista.

Kerättävä tutkimusaineisto tulee ainoastaan tutkimuskäyttöön. Tutkimustietoa käsitellään tunnistekoodien avulla niin, etteivät yksittäisten tutkittavien tiedot ja vastaukset missään tutkimuksen vaiheessa tule näkyviin muiden kuin Jyväskylän yliopiston tutkijoiden tietoon. Myös aineiston analysointi tapahtuu niin, että yksittäisiä osallistujia ei voida raportoiduista tuloksista tunnistaa. Tutkimuksen jälkeen henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto hävitetään tietoturvasääntöjen mukaisesti.

11. Tutkimusaineiston käyttö tutkimuksen päätyttyä

Tutkimuksen päätyttyä tutkimusaineisto anonymisoidaan, eli siitä poistetaan tunnistamisen mahdollistavat tiedot. Anonymisoitua tutkimusaineistoa jaetaan tutkimuksen yhteistyökumppanina toimiville Karolinska Institutetin tutkijoille, jotka ovat tutkimusryhmän jäseniä.

Anonymisoitu tutkimusaineisto talletetaan JYU:n JYX-palveluun, josta se on saatavissa pyyntöä vastaan tutkimus- ja/tai opetuskäyttöön.

12. Lisätietoja antaa

Tutkimuksesta vastaava henkilö

Katariina Keinonen
Dosentti, yliopistonlehtori
Psykologian laitos
Jyväskylän yliopisto
katariina.keinonen@jyu.fi
050 340 7215

